

Rudnik-Karwatowa, Zofia

System informacji slawistycznej i Sybisław : metodologia i praktyka : Warszawa, 8 listopada 2012 r.

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 75, 31-34

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i komunikatów zostaną opublikowane w drugiej połowie 2013 r. w kolejnym XVII tomie wydawnictwa seryjnego „Z Dziejów Kartografii”.

Jerzy Ostrowski
(Warszawa)

SYSTEM INFORMACJI SLAWISTYCZNEJ ISYBISLAW
— METODOLOGIA I PRAKTYKA
(Warszawa, 8 listopada 2012 r.)

8 listopada 2012 r. w Pałacu Staszica w Warszawie odbyła się sesja naukowa pt. *System informacji slawistycznej iSybislaw — metodologia i praktyka*. Jej inicjatorem i organizatorem był Instytut Sławistyki PAN, współorganizatorem Wydział I Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Patronat honorowy nad sesją objęła Komisja Bibliografii Lingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów.

Sesja miała charakter specjalistyczny, dotyczyła problemów metodologicznych i przyjętych rozwiązań w systemie informacji bibliograficznej językoznawstwa slawistycznego iSybislaw. System iSybislaw jest bibliograficzną bazą danych prezentującą polski i światowy dorobek naukowy językoznawstwa slawistycznego, od ponad pięciu lat dostępną pod adresem: <http://www.isybislaw.ispan.waw.pl> (jej oficjalna nazwa to *Bibliograficzna baza danych światowego językoznawstwa slawistycznego iSybislaw*). Podstawowe narzędzie systemu: język informacyjno-wyszukiawczy, którym jest język słów kluczowych, stale się rozwija. Zgodnie z koncepcją zaprezentowaną na Międzynarodowym Kongresie Sławistów w Krakowie w 1998 r. prace nad rozbudową systemu i optymalizacją języka informacyjno-wyszukiawczego będą długotrwałe i realizowane etapowo. Celem twórców jest bowiem stworzenie efektywnego systemu zaspokajającego potrzeby informacyjne użytkowników, głównie badaczy w zakresie językoznawstwa slawistycznego, studentów, a także historyków, literaturoznawców i innych osób.

Uczestnicy sesji przedstawili różne aspekty metodologiczne twórczonego systemu iSybislaw, osiągnięcia, trudności i ich rozwiązania.

Zofia Rudnik–Karwatowa (Instytut Slawistyki PAN) w referacie *Problemy metodologiczne systemu informacji slawistycznej iSybislaw* przedstawiła rozwiązania przyjęte w celu optymalizacji języka informacyjno–wyszukiwawczego, a więc przede wszystkim stosowanie klas ekwiwalencji (w tym i synonimii wyszukiwawczej) między słowami kluczowymi w różnych językach słowiańskich i usuwanie wieloznaczności występującej w językach naturalnych (etnicznych). Problemy relacji semantycznych synonimii i bliskoznaczności oraz wieloznaczności terminów, które występują w systemie terminologicznym poszczególnych języków naturalnych, rozwiązywane są w każdym z opracowywanych słowników słów kluczowych. Dopiero na następnym etapie można przeprowadzać procedurę łączenia jednostek leksykalnych w klasy ekwiwalentów w strukturze docelowego języka informacyjno–wyszukiwawczego.

W referacie *Rozwój funkcjonalności systemu informacji bibliograficznej językoznawstwa slawistycznego — od SYBISLAW–a do iSybislaw–a* **Zenon Mikos** (Instytut Slawistyki PAN; Biblioteka Sejmowa) zapoznał słuchaczy z procesem funkcjonalnego rozwoju systemu informacji bibliograficznej światowego językoznawstwa slawistycznego. Przypomniał o pierwszej bazie danych *SYBISLAW*, powstałej w 1993 r., która była dostępna wyłącznie lokalnie i służyła przede wszystkim generowaniu bibliografii w tradycyjnej postaci książkowej (siedem woluminów za lata 1992–1997). W odróżnieniu od tamtej bazy danych *iSybislaw* (który ją zastąpił w 2008 r.) to profesjonalny i nowoczesny system dostępny online zarówno dla indeksatorów, jak i dla użytkowników zewnętrznych. Struktura i funkcjonalność systemu *iSybislaw* pozwalają na stosowanie rozbudowanego opisu formalnego i rzeczowego oraz zaawansowanych opcji wyszukiwania dokumentów w bazie.

Iwona Łuczków (Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego) w referacie *Problem ekwiwalencji słów kluczowych w systemie iSybislaw — na przykładzie wybranych terminów z zakresu morfologii i składni* podjęła jedno z najważniejszych zagadnień związanych z wielojęzycznym zbiorem informacji o dokumentach i odpowiedniej jego reprezentacji w strukturze języka informacyjno–wyszukiwawczego. Opierając się na przykładach z morfologii i składni języka polskiego i rosyjskiego, referentka ukazała niektóre typy ekwiwalencji między terminami w dwóch językach, a także brak ekwi-

walencji między jednostkami terminologicznymi w systemach obu języków. Podjęła też próbę podania przyczyn tego stanu rzeczy.

W referacie *Znaczenie i odniesienie terminologicznych słów kluczowych a strategie wyszukiwawcze i indeksacyjne* **Jakub Banasiak** (Instytut Slawistyki PAN) podzielił się refleksją na temat synonimii w terminologii językoznawczej i synonimii wyszukiwawczej. Referent przedstawił przykłady synonimicznych terminów stworzonych przez różne szkoły, kierunki i przedstawicieli tych szkół, ukazał też inne pozajęzykowe przyczyny tego zjawiska. W przyjętych rozwiązaniach, zmierzających do optymalnej reprezentacji informacji terminologicznej w strukturze języka informacyjno-wyszukiwawczego, musi być ujawniona relacja synonimii łącząca wyrażenia tego języka.

Referat *Dopowiedzenia w języku słów kluczowych bazy iSybislaw — zasady użycia i rodzaje* **Marcina Fastyna** (Instytut Slawistyki PAN) dotyczył ważnego aspektu rozszerzającego język słów kluczowych systemu iSybislaw, jakim są dopowiedzenia. Autor przedstawił definicję i funkcje dopowiedzenia. Szczegółowo omówił rodzaje dopowiedzeń występujących w bazie iSybislaw, ilustrując je przykładami.

Bożena Itoya (Instytut Slawistyki PAN) w referacie *Opis prac dotyczących języków mniejszościowych w bazie iSybislaw — problemy i sposoby ich rozwiązywania (na przykładzie publikacji z zakresu sorabistyki)* zajęła się typami indeksowanych dokumentów o tematyce łużyckiej: pracami ściśle językoznawczymi, a także z pogranicza językoznawstwa (interdyscyplinarnymi) w bibliograficznej bazie iSybislaw oraz poddała analizie charakterystykę wyszukiwawczą dokumentów, w których języki łużyckie omawiane są jako języki mniejszościowe. Zdaniem referentki największą wartość metainformacyjną w opisach rzeczowych tej grupy dokumentów mają abstrakty, ze względu na możliwość szerokiego i głębokiego informowania o treści dokumentów przede wszystkim z pogranicza językoznawstwa, stosowanej w nich metodologii i terminologii. Takiej możliwości nie daje płytka klasyfikacja, nieuwzględniająca szczegółowych tematów, ani kontrolowane słowa kluczowe z zakresu językoznawstwa.

Paweł Kowalski (Instytut Slawistyki PAN) w referacie *Indeksowanie dokumentów z krajów południowosłowiańskich w bazie iSybislaw — wybrane zagadnienia* omówił zagadnienia związane z indeksowaniem dokumentów opublikowanych w byłych republikach jugosłowiańskich, w których językiem oficjalnym był język serbsko-chorwacki,

budzący dziś wiele kontrowersji wśród slawistów. Przedmiotem analizy był stosowany w systemie język słów kluczowych i język klasyfikacji, które stanowią charakterystykę treściową dokumentu. Analiza zaindeksowanych dokumentów chorwackich, serbskich, bośniackich i czarnogórskich pozwoliła referentowi na wysunięcie wniosku, że język słów kluczowych w bazie iSybislaw stanowi bardziej efektywne narzędzie wyszukiwawcze niż język klasyfikacji.

Sesji towarzyszyła żywa, ciekawa dyskusja. Uczestniczący w niej specjaliści zajmujący się systemami i językami informacyjno-wyszukiwawczymi przedstawili inspirujące pomysły, które mogą być zrealizowane w niedalekiej przyszłości w systemie iSybislaw.

Zofia Rudnik-Karwatowa

NAGRODY NOBLA 2012 W DZIEDZINIE MEDYCYNY, BIOLOGII I CHEMII

(Warszawa, 18 grudnia 2012 r.)

Wydział IV Nauk Biologicznych i Wydział V Nauk Lekarskich TNW, Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu oraz Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego zorganizowały Sesję Naukową „Nagrody Nobla 2012 w dziedzinie medycyny, biologii i chemii”. Sesja odbyła się 18 grudnia 2012 r. w sali posiedzeń Rady Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Prof. dr hab. Lech Zwierzchowski i prof. dr hab. n. med. Jerzy Majkowski, otwierając dyskusję, wprowadzili uczestników w tematykę konferencji i poprowadzili dyskusję.

Nagroda Nobla w dziedzinie medycyny, biologii i chemii w roku 2012 została przyznana po raz 103. Wyróżnionymi tą nagrodą zostali John B. Gurdon (Anglik) i Shinya Yamanaka (Japończyk), za — mówiąc językiem dziennikarskim — „cofnięcie zegara biologicznego” od stanu komórek macierzystych dorosłego człowieka do poprzedniego stanu komórek pluripotencji. To odkrycie jest kontynuacją badań nad totipotencją zarodkowych komórek macierzystych (za które przyznano Nagrodę Nobla w roku 2007); ówczesne badania mogą pomóc w ro-